27 Նաւի Սէնէ Ն. 4803 — 1910 ՕԳՍՏ. 28/10 ՍԵՊՏ. — ՀՈՒՄԱԲԻԹԷՍԻ — 28 Ա.ՂԸՄԹՕՍ 1326)(6 ՐԱՄԱԶԱՆ 1328

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԲԱՐ

30 ԲԱՐԵ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԷ ԳԻՆԵՐԸ		Սէնթիմի 6 ամիս	
Խրթանցով իշին	Ղրուշ	60	35
Թատրա իշին	»	85	45
Մէմալիքի էնճէպիլէ իշին	Ֆրանկ	20	10

ՀԱՅՐՇԷՆԳԻՒՏ վէ ՀՈՒՄԱԲԻԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԷԷՐԻ ՆԷՏՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաք իշին այրընա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
یك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ԸՆԴՀԻՄԱԽՕՍԱԿԱՆ

(1802 Թիւէն չարունակութիւն և վերջ)

Մի միայն աւարկութիւն եթէ ունէր Հաւախօսականին հեղինակը մեզի ընելու, զայն ալ չէ յիշած, բայց մենք պիտի յիշենք զայն իր կողմանէ. — Եթէ Արծիւեան ձեր հիմնադիրը չէ, ինչո՞ւ ուրեմն Սիւնհոդոսական Հայրերը ընծայութեան գլուխին մէջ ըսեր են՝ թէ նա վանական Միաբանութիւն մ'ուս հիմնած է ինչպէս կը յիշատակէ Հաստատութեան Կոնդակը... Ասիկայ Անտոնեան Միաբանութեան նախնի Հայրերուն յոյժ բարեսրտութեան արդիւնքն է։ որ Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութիւնը Եկեղեցական Նուիրապետութեան մը տէր ընելու անչիջանելի եռանդով՝ վեհանձնութեամբ ամեն զոհողութիւն յանձն առեր և ընծայութեան գլխին մէջ նմանօրինակ բացատրութեան մը տեղի տուեր են, որպէս զի ընծայելին արդեանց վրայ թիւ մ'ուս աւելցայ, և Քահանայապետական հաստատութեան արժանանայ, ինչպէս արդեամբ ալ արժանացեր է։ Բայց մի միայն փաստը անզօր կը մնայ մեր վերոյիշեալ անուրանալի երեք փաստերուն առջեւ, և խնդրոյն հետեւանքին վրայ երբէք փոփոխութիւն մը յառաջ չեն բերեր։ Ուստի ամեն պարագայի մէջ ուրիշու պէս պայծառ կ'երեւի որ Արծիւեան ոչ մեր հիմնադիրն է և ոչ ալ Բրէյմայ վանքը չինողը. վասն զի նա 1821ին Ավրատ կղզեակին քարամայրին վրայ տուայտած ատենը, ինչպէս կրնար վանաշինութեամբ զբաղիլ, որուն համար գիտենք թէ բոլոր ունեցածը տուգանաց վատնած էր և յետին չքաւորութեան մէջ ինկած, ինչպէս յայտնի է առ Բրօքականտայ ուղղած քանի մը նամակներէն, ուրոնցմով դրամական նպաստ խնդրած է և մերժուած։ Մինչդեռ Մուրատեան եղբարց համար կրնանք ըսել՝ թէ քիչ շատ բան մը ունէին քանի որ վաճառական էին, որուն կը վկայէ նոյն իսկ Ղազարեան Եպիսկոպոսը, որ Զմմառու հին պատմաբան մ'է, և Մուրատեան եղբարց նամակը՝ որուն մէջ կ'ըսեն՝ թէ «Մենք մեր խարջով ի փառս Քրիստոսի չինեմք»։ Այս զուրցածնիս աւելի եւս կը հաստատէ յետագայ հատուածը, զոր խղճմտօրէն իտալերէնէ թարգմանելով՝ յառաջ կը բերենք.

«Մինչեւ ցարդ ասուածներէն յայտնի կ'երեւի որ չորս Հայ եղբայրները իրենց աղերսագրոյն պատասխանը չեն առած. ատոյգ է նոյնպէս որ յիշեալ վանքը (Յիսուս Ամենափրկիչ) 1722ին բնակելի ըլալու չափ չինուած էր։ Արդ՝ որո՞ւն պէտք է վերագրել այս չինութիւնը. Սբ. Ռահամ Եպիսկոպոսին թէ ոչ Հայ քահանայից, որ յետոյ այս հաստատութեան առաջին միաբանները եղան։ Վանքի մը չինութիւնը որչափ և պզտիկ ըլլայ, դրամի պէտք ունի, ինչպէս և ժամանակի նամանաւանդ բնակելի ըլալու համար, եթէ չենք ուզեր ենթադրել որ նմանօրինակ չէնքերը կ'աւարտին հազիւ թէ կ'սկսին, ինչպէս ոչնան անձրեւներէն եւ ամբ անտառային բուսոց ծիլը և հանիլը անմիջական կ'ըլլան։ Ուստի կ'երեւի որ այս չինութեան արժանիքը Հայ քահանայից վերագրելի է, որ Լիբանան փախչելով ազատած են հալածանքէ, ինչպէս կը գրէ Հալէպու վանքին Բարուչինաց Մեծաւորը 1721 փետր. 22ին. և թերեւս ալ չորս եղբարց վերագրելի է, որ Հռոմէն պատասխան մը չառնելով՝ ինքնուրոյն սկսած են այս չէնքը և մինչեւ ատիճան մը յառաջ տարած։ Այս կարծիքը հիմնեալ է Ասսէմանիի, ինչպէս և այլոց հեղինակութեան վրայ որ Լիբանանու և Ասորեստանի դէպքերուն վրայ մեծ ծանօթութիւն ունի. ուստի կը տեսնուի որ նախայիշատակեալ Աբրահամը գնաց բնակելու այն վանքը որ միանձունքներէն արդէն չինուած էր։ Պէտք է խոստովանիլ ուրեմն որ թէ՛ Աբրահամը և թէ՛ այլք Աբրահամին վերագրել կ'ուզեն այս պարծանքը, սակայն չկրնար հասկցուիլ որքան ճշմարտութեամբ։»

Այս հատուածը քաղած եմք Բրօքականտայէն մեզ հասած դիւանական ծանօթութեանց հաւաքածոյէն 3 հոկտ. 1836 թուականաւ և վաւերացեալ Բրօքականտայի կնքով, զոր խնդրած է Միաբանութիւնս Գրիգոր Պետրոս Զ. Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին մեզ դէմ բացած դատին ջատագովութիւնը պատրաստելու նպատակաւ։ Յիշեալ հաւաքածոյն պատրաստուած է Don Olimpiad Corsiէն, որ կը պարունակէ 1718էն մինչեւ 1722 Մաւրատեանց աղերսագրոյն վրայ անցած դարձած դէպքերը, և Բրօքականտայի ժողովոյն անոնց վրայ տուած որոշումները։

Վերոյիշեալ դատին մէջ Բրօքականտան մեզի դէմ կրկին վճիռ տուած է, բայց Գրիգոր ԺԶ. Բահանայապետը չէ հաստատած զանոնք, մանաւանդ թէ վերաքննութիւն հրամայած է. և երբ միւնոյն հակառակ վճիռը կ'ներեցկնուի, այն ատեն Ս. Պապը բոլոր դատաստանագրերը իր գերագոյն ատեանը բերել տալով՝ Բահանայապետական լուութեան դատապարտած է այն դատը։ Սակայն 1847ին, Գրիգոր Պետրոս Ը., անձամբ Հռոմ երթալով միւնոյն դատը կը նորոգէ, բայց 1849ի քաղաքական խռովութիւնները վրայ հասնելով՝ դատը կ'ընդհատի. ինքն ալ իր Աթոռը կը վերադառնայ, ուր կ'սկսի գործնական միջոցներու ձեռք զարնել։ Բերիայէն 11 հատ տարիքոտ երիտասարդներ բերել տալով Բրէյմայ վանքը կը ներմուծէ իբրեւ նորընծայ Սրապեան Հ. Գէորգ Բ.ի տեղական Մեծաւորութեան ատեն, զոր Անտոնեան Միաբանութիւնը դուրս հանելու եղանակը կը գտնայ, միանգամայն կը բողոքէ առաջի ատենի Հռոմայ եղած անիրաւութեան դէմ, և այս անգամ եւս Բրօքականտայէ դիւանական ծանօթութիւններ կը խնդրէ, և կ'ունենայ նախկինին օրինակը՝ վրան յառաջաբան և վերջաբան մը միայն աւելցուած, զոր հոս կ'արտագրենք հաւատարիմ թարգմանութեամբ։ Յառաջաբանը ունի այսպէս.

«Շատ են գրուոր հաւաստիքները, զոր ունի Բրօքականտայի դիւանը, և այն նշանաւոր անձինքներէ գրաւած, որոնցմէ կը կարծուի թէ Լիբանանու Հայոց միանձանց Ամենափրկիչ վանքը Աբրահամ Պետրոս Ա. Կիլիկիոյ և Փոքր Հայոց Կաթողիկոսէն կառուցուած ըլլայ. անանկ որ հակառակը պնդողին խօսքերը արհամարհելի կ'երեւին։ Հանդերձ այսու եթէ խնդիրը ուշադրութեամբ քննուի, իրաց արդիւնքը, ինչպէս չատ տեղ կը պատահի, ուրիշ կերպ պիտի գտնան։ Իսկ վերջաբանը կ'ըսէ,— Արդ այս համառօտ պատմութիւնը աւարտելու համար կը կրկնենք ինչ որ սկիզբը ըսինք թէ Մօնսինեօրը (Աբրահամ Արծիւեան) Լիբանանու Մենաստանին զարգացման պարծանքը այո՛ ունի, բայց ոչ կառուցման, և կ'երեւի թէ արդարութիւնն ալ կը պահանջէ, որ հիմնադրութեան բոլոր արդիւնքը ընծայուի այն չորս եղբայրներուն, որ Հռոմէն խնդրեցին կառուցման հրամանը, կամ թէ ինչպէս ուրիշները կ'ըսեն, օրհնութիւնը։ Գրիգոր Պետրոս Ը. Կաթողիկոսը Հռոմայ քաղքին խաղաղութեան վերահաստատումէն ետքը ի Հռոմ՝ 1830ին իր փոխանորդին Բարեյիշատակ Տէր Միքայէլ Գասպարեանին միջոցաւ, որ յեպիսկոպոս ձեռնադրելու ատեն Բարսեղ կոչուեցաւ, յառաջ կը վարէ 4 տարի առաջ սկսած դատը, բայց ձեռնունայն կ'ելլայ։

Ասոր վրայ Կաթողիկոսը կ'սկսի բարեկամութիւն տածել Անտոնեանց հետ։ Նախ 1839ին զՀ. Արսէն Անճարակեան Արքեպիսկոպոս կը ձեռնադրէ Նէոկեսարիոյ վրայ։ Զորս տարի ետքն ալ զՀ. Սուքիաս Գաղանճեան, Ուստիս ընդհանրական Աբբայրը, Անտիոքայ վրայ. մանաւանդ թէ նոյն թեմը ի մէջանկնաւոր Անտոնեան Միաբանութեան կուտայ, նախապէս երկու կողմանէ յետս կոչուելով առաջի ատենին Հռոմայ ո՛ և է ամբաստանագիր, ջատագովութիւն, բողոք, զանգատագիր և որ ի կարգին։ Բրէյմայ վանուց վաճառման մուրհակին մէջն ալ վկայ կը գրուի։ Գեր. Աստուածատուրեան չյիշատակէր ասոնց և ոչ մէկը, զոր չենք յուսար որ անծանօթ ըլլան իրեն, մինչդեռ Կ. Պոլսոյ նախագահ Հասուն Անտոն Արքեպիսկոպոսին ձեռնադրած Եպիսկոպոսները Գրիգոր Պետրոս Ը. Կաթողիկոսին կը վերագրէ, որ են Ասթարեան, Պաղատուրեան, Առաքելեան Յովսէփ, Հաճի Դաւիթեան և Հալաճեան. ուստի փոխանակ Հաւախօսի՝ լաւ կ'ըլլար եթէ հաւատարիմ պատմաբան մը ըլլար։ Նամանաւանդ որ հակառակ իր յօդուածին սկիզբը ըրած յայտարարութեան՝ թէ իր գրութեան աղբիւրը Զմմառու դիւանն է, անոր ալ հաւատարմաբար չհետեւիր, վասն զի մենք գիտենք թէ այն դիւանը ունի Աբրահամ և Յակոբ Բ. Կաթողիկոսներուն ոսկերաց Բրէյմէն ի Զմմառ հանդիսաւոր փոխադրութեան պատմութիւնը։ Ինչո՞ւ ուրեմն իր դիւանէն զարտուղելով կ'ըսէ՝ թէ Անտոնեանք Հռոմ փախուցին զանոնք։ Մենք Անտոնեանքս այո՛ 1838ին(*) մեր առաջին խանձարուրին դամբարանէն ոչ թէ Աբրահամ Արծիւեանի՝ այլ Աբրահամ Աթթարի և Յակոբ Մուրատեանի ոսկերոտին հանելով՝ այլուր փոխադրեցինք և ոչ թէ փախուցինք։ Ինչ որ պատրաստութիւն էր Բրէյմայ վանքին վաճառման, որ տեղի ունեցաւ ի 1865։ Փախցնելու պարագայի մէջ ալ չէինք, վասն զի ոչ արգիլեալ ապրանք էին անոնք և ոչ ալ մենք մաքսանենգներ, այլ մեր ազատ ապրանքները, մեր հիմնադրաց սրբազան նշխարները և նուիրական յիշատակներն էին և մենք անոնց բացարձակ տէրը, զորս ակն յայտնի փոխադրեցինք ի Հռոմ, մեր Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ վանքը, Հ. Կղեմէս Միքայէլեանի ձեռօք, ուր ամփոփեցինք ի հող կապարեայ արկղներու մէջ, որոնց միայն վրայ գրուած է Padre Abramo, իսկ միւսոյն Monsignor Giacomo։ Այս գործողութիւնը կատարելու համար ուրիշին հարցնելու և կամ լրագրաց վրայ հրատարակելու հարկին մէջ ալ չէինք. ուստի կը յանձնարարենք Հաւախօսին զգուշաւոր ըլլալ բաներու ընտրութեան մէջ, եթէ կ'ուզէ ապնիւ ըլլալ և գրականութեան կանոնաց դէմ չմեղանչել։

Գեր. Աստուածատուրեանի չոշափած խնդիրները այլ և այլ ժամանակ յուզուած են, և 140 տարիէ ի վեր ծեծուելով՝ երբէք վերջնական որոշողութեան մը չեն յանգած։ Իրաց այս վիճակին մէջ ատիառ ապա այս կարգի խնդիրներ հրապարակ նետել, երկու հաստատութեանց մէջ կժտութիւն յարուցանելէ զատ ուրիշ արդիւնք չկրնար ունենալ։ Իսկ եթէ ուսումնասիրութեան համար է, ուրիշ նիւթեր չեն պակասիր, որպիսի են.—

Զմմառու կղերանոցը ինչո՞ւ Միքայէլեան կը ջնջուի, որուն ատակիվը շինուած է այն։ Արդեո՞ք հեռաւոր աշխարհէ եկած դուժարով մը, և անոր բարեխումը ինչպէ՞ս եղած է։

Լիբանանու Կաթողիկոսները ո՞ր թուականէն սկսած են իրենց իրաւասութիւնը տարածել Կիլիկիոյ և Ասորեստանու ահմաններէն դուրս։

Յովհաննէս Վ. Յովհաննէսեան Գաղատիոյ Եպիսկոպոսը ո՞ւր մեռած է և թաղուած։

Ասոնց իւրաքանչիւրը պրպտելու խնդիրներ են, որ լուսաւորութեան պէտք ունին։

Օրթաքէօյ Կ. Պոլսոյ
ի վանս Ս. Անտոնի Մեծի Աբբայի
20 Օգոստոս 1910

Հ. ՍԱՀԱԿ Վ. ՍՐԱՊԵԱՆ
Միաբան Անտոնեան

(*) Այս թուականը Բրէյմայ վանքին վաճառման տարած ենք վրիպակաւ Հիմնարկէքի պատմութեան մէջ «Հա. Ամս.» 1902 Սեպտ. էջ 295։

ՆԷ ԼԱՋԸՄ ԸՏԸ, ՆԷ ՕԼՏՈՒ

Իմբէրաթոր Վիլհէլմ, Մարիէնպուրկաս մալիւմ. օլան նուիթգընը իրատ իթտիկի զէման, գավմլարդն իթթիհատընը էօյէ պիր բարլագ պուեալար վէ ուսթա պիր ֆիքրէա իլէ թասվիր իթմիշ տիր քի. մէյրուիթ թիւրքիայը խաթըրլամամըշ օլմասը գապիլ տէյիլ. տիր։ Ալմանլար, մահդա բոյիթիգտ նազարըլա, եանի պիր ֆիքրի մախսուսա աթթի իտէրէք, օ նուիթգը մուախէզէ իտիեօրլար, լաքին տիկէր թարաֆտան՝ տինսիզլիկէ պէօյիւք պիր չէրէֆ վէրիլտիկի պիր զէմանտա, ճէնապը Հազգա օլան իթիգատ վէ իմանընը աչըգտան աչըգա իլան իտէն պիր հիւքմտարա մալիք օլմալարընտան տօլայը Ալմանլար իֆթիխար իթմէլի տիրլէր։ Հէր նէ իսէ, անվալը ուժուրմէյի պիր թարաֆա պրագարագ, գավմլարդն իթթիհատընը թասվիր իտէն օ մուհիմմ նուիթգա նազլ իտէլիմ։ Նուիթգդն օ ֆրգրասընը զկյրտէ տէրճ իտիեօրզգ։ Իմբէրաթոր Վիլհէլմ տիեօր քի, «Պու էֆքեար վէ հիսսիեաթլա հէր քիմ չալըշըրսա, խաչընը

ինսանլարը նէ կիպի վէզայիֆէ մէճպուր տուլունտուղունը բէք չապուք անլար։ Պիւթիւն մէզհէպլէր վէ գավմլարը այնի գարտաշ մուհապպէթի աարբէսինաէ պիրլէշտիրմէլիտիր։ Հէր գավմը քէնտի խուսուսիյէթլէրինի, քէնտի հագգըը իսթէկինի թէրք իթմէլիտիր։ Պու սուրէթլէ ճէմաաթլար վէ սէնայի շիրքէթլէրի՝ տէվլէթին քեաֆֆէյի ինթիհաապընտա մէտար օլմագ իչին, միւշթէրէքէն չալըշմագ իւզրէ էլ էլէ վէրմէլի տիրլէր։ Զիֆթճի՝ թիւճճարըն էլինի, թիւճճար՝ սանաաթքեարըն էլինի, վէ պիր ֆըրգանըն մէնսուպ օլան տա, վաթանը խիդմէթէ պէօյլէ պիր պէյնըլմիլէլ սըրասընտա, միւխթէլիֆ էֆքեար պէսլէյէն տիկէր պիր ֆըրգանըն մէնսուպ օլանըն էլինի թութմալը տըր։ Հէր մէզհէպ՝ տիկէր մէզհէպէ մուհապպէթլէ թէհամմիւլ իթմէլի տիր։ Օլ վագըթ պուրատա եաշամըշ վէ չալըշմըշ օլան պէօյլէ Ալմանլարըն թաավիրինէ պէնզէյէպիլիրիզ։ Օլ վագըթ գարշըմըզտա եղըլան միւշքիլաթը զայլ էտէպիլիրիզ, վէ հէր նէրէտէ միւշքիլաթա թէսատիւֆ էտէրսէք, հագգըթէն զայլ էտմէյէ մուվաֆագ օլուրըզ։»

Պու իթթիհատ նասիհաթլարընտան եալընըզ Ալմանլար միւթթէֆիք օլմայըզ, պունլարտան իսթիֆատէ իթմէկ, այըրլէրին տահա զիատէ սէպէպլէրի վար տըր։ Եկէր մուհթաջ վէ միւթէրագգը հալտէ պուլընան Ալմանլարա, «Վաթանը խիդմէթէ պէօյլէ պիր չէյ եարտըմ լազըմ կէլտիկինտէ, պու իթթիհատ վէ իթթիֆագ գանունլարընտան իսթիֆատէ իթմէլէրի» նասիհաթ իտիլիյոր իսէ, ալըրլարտան պէրու պուլընտուղը ուլգուտան տահա հէնուզ ուսանմըշ օլան վէ էնիւտէն քէսպը հանաթ իթտիկինտէն, ագալարը հէնուզ զայիֆ օլուպ, կիւճ իլէ հարէքէթ էտէպիլէն պիր խալգ իչին, պու նասիհաթլար, պու չարէլար նէ՛ գատար զարուրի վէ էլզէմ օլմագ կէրէք տիր։

Թիւրքիայտան, եէնի Թիւրքիայտան պահս էտիյորըզ։

Թիւրքիայտա, հալը հազըրընտա իքի մէսլէ բէհպէր օլմալը տըր. տախիլտէ իթթիհատ իլէ անասըրը միւխթէլիֆէ պէյնինտէ միւսավաթը թամմէ վէ ումում հագգընտա պիր սիյասէթ աալէթ. խարիճտէ իսէ, շու եա պու տէվլէթէ զիհատէ մէյլ իթմէքսիզին, տէհթա աթէշտէն սագընըրճասընա սագընարագ, ումում տէվլէթլէր իլէ սամիմանէ միւնասէպէթ։— Պունլար եարըլըեօր մը։ Տախիլտէ էսկի ըէժիմին օեունը տէվամ էտիյոր։ Տավալը քիլիսէլէր վէ մէքթէպլէր, Ռումլարտան զիհատէ Պուլկարլարտան գօրգուլտըղը իչին, Ռումլարտան ալընըպ Պուլկարլարա վէրիլիյոր։ Էսկի քիլիսէլէրի, ասըրլարտան պէրու տէվամ էտէն Բաթրիգխանէյէ վէ էնիւլէրի տէ՛ տիւնքի էկզարգխանէյէ վէրմէք՝ մուվաֆըգը հագգանիյէթ իքէն, մուզայիրի վագը օլուեօր. հալպուքի Պուլկարլար տա մէմնուն իտիլէմէյօր։ Սիրպլարըն Թօզլանմասը սըրասընտա վագը օլան հատիսէլէրլէ, Պուլկարլարըն չիւքիւրանիյէթի թագտիր օլունապիլիր։ Պունլար, մուհարէպէյէ գատար աթըլանմագ իքէն, համտ օլսուն քի հուտուտտա, քէնտիլէրինէ գարշը գօյմաեա միւգթէտիր պիր գուվվէթ կէօրտիւքլէրինտէն, կէրի չէքիլտիլէր։

Այլան բագը օլսուն. տէվլէթ՝ քէնտի հագգընը թանըթմագ իչին օրտուսընա կիւվէնէպիլիյոր։ Լաքին մէմլէքէթ, պու գատար գուվվէթլի օլտըղը հալտէ, ատիլ օլմագ վասըթասընտա, պինապէրին վագիֆէսինէ տէ մալիք տիր։ Պու գուվվէթինի, ասալէթ հագգընտա տախի մէվգրի իճրայէ գօրսա, օ գուվվէթ, օն գաթ արթար։ Իքինճի Վիլհէլմ, «Հէր գավմըն խուսուսիյէթլէրինի, հագգընը թէսլիմ իտէլիմ» տէեօր։ Պու սէօզլէր, Ալմանիա իչին սէօյլէնմիշ իսէ տէ, Թիւրքիա տախի պունտան իսթիֆատէ էտէպիլիր։ Զագաթ թէլաֆիւֆ օլունուր քի, եասըլըա պէօյլէ զամանտոր։ Կիրիտ մէսէլէսի, կէօզլէրի քէօրլաթմագլա, Ռում ունսուրընտա գարշը կէօնակէօն թագրիգաթ բէվա կէօրիւլիւեօր։ Պօյգօթաժ՝ հէր չէյի չըրբըտտան չըգարտը։ Կիրիտ մէսէլէսի, քիլիսէլէր մէսէլէսինին հալլի խուսուսընտա տախի թէէսսիր իճրա իտիեօր վէ զայիհիւմ։— Ըէֆիգիմիզ «Լ. Հէրալտ», պու մէգալէսինտէ, հիւքիւմէթին, Ռում բաթրիգխանէսինէ գարշը օլան բօլիթիգասընը թէնգիտ էտէրէք, տիեօր քի, «Շիմտի կէրի տէօնմէք վէ խէթայը վագըը թամիր իթմէք գապի՞լ մի տիր. պունու իւմիտ էտէրէք իտէմէմէքլէ պէրապէր, արզու էտէրիզ. ֆագաթ էկէր պու չարէրգ հարէքէթ՝ սօնունա գատար իլէրի կէօթիւրիւլիւրսէ, պունտա տա թէէսսիւֆ էտէրիզ։»

«Լ. Հէրալտ»ըն տայմալը խարիճի պիլանչօսընըն մէմնունիյէթպախշ օլմատըղընը տա պէեան իլէ, տիկէր պիր մէգալէսինտէ պունտան պահս իթմէճէկինի վաատ իթմիշ տիր։

ՍՕՆՈՒ ՆԷ՞ՐԷՅԷ ՎԱՐԱՃԱԳ

Պիր գաչ սէնէտէն պէրի տիր քի, մէմլէքէթիմիզտէ Խրիսթիան գատընլարըմըզըն մօտալարը, կիյիմ գուշամլարը վէ թավրըու հարէքէթլէրի զարիպլիկի վէ պիչիմսիզլիկի, տէրէճէյի աշըր թաշմըշ պուլէ տիր։ Իսլամ գատընլարընտա հիւքիւմէթ միւտախէլէ էտէրէք, աշըգ աշըգ կիյմէլէրի մէն իտիլէօր. եօլսուզ թաւր ու հարէքէթլէրտէ պուլունմամալարը իչին պագը թէտապիրի մախսուսէ իթթիխազ վէ իճրա օլունուօր. լաքին Խրիսթիան գատընլարըմըզըն, հիւքիւմէթին պու կիպի թէտապիրինէ թապի թութուլմատըղընտան, պունլարտան պիր խայլիսինին, գօլլար, կէօյիւսլէր, պագըն եարը, պագըն տէրէճէսիզ աչըգ, ուեար ույմազ զըեաֆէթլէրլէ, ագ եա չօգ պիչիմսիզ թավր ու վազիյէթլէրլէ, սօգագլարտա, պազչէլէրտէ կէզէլի կիւնտիւզ իւ կէզտիկլէրի. տօլաշտըգլարը, աշըգ եախօտ գարալը արապալարտա կէօնակէօն չիրքին վազիյէթլէրլէ օթուրտըգլարը կէօրիւլտիւկիւ հալտէ, պունլարա նէ՛ պիր չէյ ատլըն օլունըօր, նէ՛ տէ մէն իտէն պուլունուեօր։ Պիր զէման գատընլար, եալընըզ պալօլարտա տէգօլթէ զըեաֆէթլէրլէ կիրէրլէր, վէ պալօլարտա տա իսթէտին կիտէր, իսթէտիկին կիպի լար. լաքին պու կիւն եօլտէ տէյիլ միր։ Պու կիւն, հէր քէս, կիտիպ կէլմէյէ մէճպուր օլտուղը սօգագլարտա, օթուրմախա մէճպուր պուլունտուղը թրամվայ արապալարընտա, տէգօլթէ զըեաֆէթլէրա թէսատիւֆ էտիլիր, վէ պու հալ՝ չէհրիմիզտէ ալըշըլմըշ ալըշըլիեօր։ Աժէմի, չաժէմի, թրամվայ իչինտէ, իքի քիչինին ալըշըգ իսթիրապ էտէր, պուլունտուղըլարը մէնզարէլէրտէ՛ արգալարընտա օթուրանլարըն նազարքեահըընը քէնտին մահուտ պիր արզըն պօյը, պիր մէթրօ էնի վէ պիլմէմ նէ գատար պէօյիւքլիւքտէ թիւյիւ թիւսիւ օլան շափգալարը, վիճուտի զըգըվրագ էտէն սօն տէրէճէ տար եախօտ չալվարվարի ֆիսթանլարը կիյիեօր։ Շու չըրբըլըգ վէ ուգուննասըզ հալ քի, պիր չօգ էսնաֆ ֆամիլեալարտա տախի կէօրիւլտիւկիւ ճիհէթլէ, ատէթա էվ եըգըմը օլտուգտան պաշգա, կիւլիւնճ տախի օլուեօր, պիլմէյիզ տահա նէ՛րէլէրէ գատար կիտէճէք տիր. ախլէագը մահէլիւքէմիզ վէ անալը իգթիսատի վէ իճթիմաիյէմիզ իւզէրինտէ տահա նէ՛ տէրէճէ մազար վէ մահէլիք զարարը օլաճագ տըր։ Բէ՞մ պու հալի տիւչիւնէճէք, քի՞մ պունա պիր հատտ թային իթէճէք տիր։ Իչէրիսինտէ մէնի տիւչիւնիւլիւեօր, վէ պունուն իչին չիրքէթլէր թէշքիլ օլունուեօր. անճագ գատընլարըն կիյիմ գուշամլարընը, ֆամիլեանըն հալինէ, քէսէսինէ, ախլէագ ու աատապը ումումիէյէ եագըշըր պիր իսթիլամ վէ իթլաֆ թաշիրէսինէ պուլունմամագ իչին, հիչ օլմազսա գատընլարտան միւրէքքէպ չիրքէթլէր թէշքիլ օլունամա՞զ մը. քիլիսէլէրտէ վէրիլէն վաազլարտա պունլարա գարշը սէօզ սէօյլէմէք խէթա՞ մը տըր, վէ զազէթալարըմըզըն՝ արա սըրա պունլարտան պահս իթմէսի գապի՞լ տէյի՞լ մի տիր։

Հէլէ պիր նօգթա վար տըր քի, չօգլարը բէք չիրքին վէ միւնասիպէթսիզ կէօրիւնիւեօր։ Շէօյլէ քի պու եօլտա զալըմ զըեաֆէթլէրտէ պուլունան գատընլար, չիմտիյէ գատար օ գալըպ զըեաֆէթլէրիյլէ քիլիսէլէրէ, մատալարա կէլմէզլէր իտի։ Շիմտի քիլիսէլէրէ մատալարա տա կէլիեօրլար, վէ զալէպէլիքլի կիւնլէրտէ էրքէք գատըն գարըշագըշ տօլուեօրլար։ Պու հալ, պիլմէմ քիլիսէլէրիմիզտէ տէ կէօրիւլիւեօր։ Անճագ Ռումեալը բուհանիյէթմիզ, քիլիսէ ժողովրդապետներիմիզ, պու զըեաֆէթլէրլէ քիլիսէլէրէ կէլմէմէլէրինի գատընլարա, զիլա եախօտ էյպմէյճէրինէ եօլլայա իհթար էտէմէզլէր մի, վէ պու ահվալը տիւզէլթմէյէ գատընլարը քիւսէյէ կիրմէ գազըն մէն էտէմէզլէր մի. Պունա քիմ մանի օլապիլիր։ Պագը թէգարրօ իտարէլէրի չօգ բու կէլէն գատընլարը գապուլ իթմէմէքտէ տիր օլուեօր տա, Ռուսեալը բուհանիյէ՛ քիլիսէ կիպի մուգատտէս մահէլլէրտէ, պայտա կիտէրճէսինէ գօլլար, կէօյիւսլէր, ումումլար աչըգ կէլէն գատընլարըն կէլմէմէսինի մէնէ մուխթար օլմահեօր մը։

ԹԻՒՐՔԻԱ, ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ ՎԷ ԿԻՐԻՏ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Եունան Մէճլիսի մէպուսանընտա պազը Կիրիտլիլէրին մէպուս ինթիխապընտան տօլայը Պազը Ալինին էէնի Նօթասը՝ կէչէն սալը ագշամը Օսմանըը սէֆիրլէրինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Պունտան պաշգա Կիրիտ միլլի ասաքիրինին չավուշ վէ միւլազիմլէրինի, Եունան օրտուսընտա իտխալ վէ ռիւթպէլէրինի թէրֆի իթմէք իւզրէ Աթինատա չալըըմագ վէ պունլարըն էէրինէ Եունանըը միւլազիմլէր կէօրտէրմէք ֆիքրինտէ օլտըղընը հիւքիւմէթը Օսմանիէ խապէր ալարագ, հուգուգը հիւքիւմրանիի հազրէթը Բատիշահիյի մախըլլ օլան պէօյլէ պիր մուամէլէյէ գարշը տախի, Պազը Ալի, համի տէվլէթլէրէ կէօնտէրտիկի Նօթատա բրօթէսթօ իթմիշ, վէ Կիրիտլի զապիթլէրին Եունան օրտուսընտա իտխալի վէ էէրլէրինէ Եունան զապիթլէրի կէօնտէրիլմէսի Կիրիտին Եունանա իլհագը տիմէք օլտըղընտան, հիւքիւմէթը Օսմանիյէնին պունա միւսաատէ էտէմէյէճէկինի, համթա 1906տա, 4 տէվլէթին միւսաատէսի կիրիտէ կէթիրիլմիշ օլան Եունան զապիթանընըն՝ Կիրիտի թէրք իթմէլէրի վէ էէրլէրինէ տիկէրլէրին կէօնտէրիլմէմէսի թալէպ էտիլմիշ տիր։— Կիրիտտէ մահքէմէլէր վէ բօսթա բուլլարը մէօհիւրլէրինին տէ սուրէթը գալտըրըլմասը թէսվիյէսի Պազը Ալինէ թալէպ օլունտաճագը իւմիտ օլունուեօր։— Պազը Ալինին պու մէթալիպի վէ ատանըն մէշքիւք հալի սըրանտա գօնսօլոսլարըն սօնրա, ատանըը վէրիլէճէք մուխթարիյէթին գալթէն թէսվիյէսինէ տէվլէթլէրճէ գարար վէրիլէճէկի՝ մէհաֆիլի ըէսմիյէտէ մէմուլ իտիլմէքտէ տիր։

*** Եունան Մէճլիսի մէպուսանընտա ազա ինթիխապ օլընան իւչ Կիրիտլի՝ իսթիֆալարընը վէրմիշլէր տիր։

*** Ալընան խուսուսի խապէրլէրէ կէօրէ, հիւքիւմէթը Եունանիյէ՝ Թէսալիքեաթը հարպիյէ ֆէվգէլատէ կէրմիյէթլէ տէվամ իթմէքտէ տիր։ Ալման վէ Ֆրանսըզ ֆապրիգալարընտա սիփարիշ օլընան քիւլլիյէթլի մուհիմմաթ՝ Պիրէյէ չըգարըլըր չըգարըլմազ Թէսալիայա կէօնտէրիլմէքտէ տիր։ Մանաարխանա 2000տէն զիատէ պէյկիր սիփարիշ օլընմըշ տըր, վէ հիւքիւմէթը Եունանիյէ, ագ պիր զէմանտա թէշքիլ էտիլմէք իւզրէ, Կրիւպ ֆապրիգասընտա բէք չօգ թազէ թօբլարխալարը իչին սիփարիշէ իթմիշ տիր։

ՍԱՏՐԱՃԱՄ ՀԱԳԳԸ ԲԱՇԱՆԸՆ
ՍԷՅԵԱՀԱԹԸ

Բարիզ, 5 սէպտ.— Մ. Բիշօն, Հագգը բաշանըն զիեարէթի հագգընտագի միւլագաթտա տէմիշ տիր քի, «Միւլագաթըն պաշլըճա էսասը՝ ումումի բօլիթիգաեա միւթէալլիգ մաատէլէր օլմըշ տըր։ Իսթիգրազ մէսէլէսինէ կէլինճէ, էսասը զավիէ իւզէրինէ թէէմմիւնաթ ալընմալը տըր։ Պու խուսուստա մուխապէրաթա տէվամ օլունուեօր։» Միւլագաթտա հազըր պուլընմըշ օլան Մ. Պիշօն տա շէօյլէ իֆատէ իթմիշ տիր. «Ֆրանսանըն ճիտտի թէէմինաթ թալէպ իթմէսինտէ նէ՛ կիպի թէէսիրէ թապի օլտըղը կէօրիւլէճէկ տիր։» Թան զազէթասը՝ աթիտէքի միւթալէաթը պէեան իտիեօր. «Ֆրանսա հիւքիւմէթինին էնտիշէսի, պաշլըճա, 10.000 թօնէլաթօլըգ իքի զըրհլը սաթըն ալընմասը կիպի պիւտճէ խարիճինտէ մէսարիֆին իւթիեար իտիլմէսինտէն իլէրի կէլիեօր. Իչթէ պունըն իչին Ֆրանսա, իսթիգրազա գարշըլըգ կէօսթէրիլէն վարիտաթըն նէրէլէրէ սարֆ իտիլէճէկինէ տաիր թօզլու մալիւմաթ վէրէպիլէճէք վէ իսթիգրազ օլընան ագչէնին՝ բագիգ միւէսսիսաթը սանաիյէ իտիլէն սիբարիշլարըն պէտէլինի թէէտիյէ հասր օլընմասընը մէն իտէճէք պիր «քօնթրօլ» ուսուլի թէշքիլինի թալէպ իտիեօր։»— «Բըթիթ Բարիզիէն» զազէթասը տա շէօյլէ եազըեօր. «Պիզ զէնկին, հէմ բէք զէնկինիզ. պու մալիւմ. ֆագաթ նէյէ վէ քիմէ գարշը գուլլանըլաճաղընը պիլմէկէրէք, պիզիմ պարալարըմըզըն, էճնէպիլէրտէն սիլահլար սաթըն ալընմասընա սարֆընը միւսաատէ էտէճէք օլուրսագ, սաատէթլինէ հարէքէթ իթմիշ վէ պիր պաշգասը իչին չալըշմըշ օլուրուզ։»— Տիկէր զազէթալար տա, Օսմանլը բօլիթիգասընը տօղրու պիր եօլա կիրտիկինի վագթը կէլմիշ օլտըղընը պէեան իտիեօրլար։

Բարիզ, 6 սէպտ.— Օսմանլը պանգասը տիրէքթօրը Մ. Ըէվօալ վէ հիւքիւմէթը Օսմանիէ մալիյէ միւշավիրի Մ. Շարլ Լօրան, պու կիւն, ըէյիսի վիւքէլա Մ. Պրիան Թարաֆընտան գապուլ օլընմըշլար տըր։ Միւլագաթ, ուզուն սիւրմիւշ տիւր։ Մ. Ըէվօալ, Բարիզտէ Ծավիտ պէյ իլէ Օսմանլը պանգասը արասընտա, սօն իսթիգրազա տաիր ճէրէեան իտէն միւզագէրաթ հագգընտա մալիւմաթ վէրմիշ տիր։ Մ. Լօրան, Օսմ. պանգասընըն նօգթայի նազարընը իզահ իթմիշ տիր։ Մ. Պրիան, սատրազամ Հագգը բաշա իլէ էնիտէն միւլագաթ իտէճէք տիր։

Բարիզ, 7 Սէպտ.— «Բարի-Ժուրնալ» նամ զազէթա, սատրազամ իլէ վուգու պուլան զահէթ մուհիմ պիր միւլագաթընը նէշր իտիեօր։ Հագգը բաշա, տէվլէթլէր Կիրիտտէ նուֆուզը միւլկի Օսմանիյէ խալէլ կէթիրիլմէմէսի արզուսընտա օլտըգլարընը պէեան իթտիքլէրինտէն, եագընտա Վիէնեայա իլէ տիկէր Կիրիտլի մէպուսլարըն ինթիխապը եունանիստան հուսուլէ կէլէն հալին ֆասլ օլընաճաղընը մէմուլ իթտիկինի պէեան իթմիշ տիր։ Իսթիգրազ մէսէլէսինէ կէլինճէ, Հագգը բաշա՝ Ծավիտ պէյին Օսմանլը պանգասը գարշըսընտագի հարէքէթինի թէմամիյլէ թաստիգ իթտիկինի, վէ թէէմմինաթ մէսէլէսի հագգընտա խալըն իսրարըն սէպէպինի անլամատըղընը տէրմէեան իլէմիշ տիր։ Թիւրքիանըն՝ իթթիֆագը միւսէլլէս իլէ ագտը իթթիֆագ իթտիկինէ տաիր չըգան հավատիսի՝ սատրազամ բաշա բէամըն թէքզիպ իթմիշ տիր։

Ֆօնթէնէպլօ, 7 սէպտ.— Սատրազամ Հագգը բաշա տիւն պուրատա կէլէրէք, Մ. Ռուվիէյի, սէյֆիյէսինտէ զիեարէթ իթմիշ տիր։

Բարիզ, 7 սէպտ.— Պօրսա մէհաֆիլինտէ թէէմին իտիլտիկինէ կէօրէ, Օսման-

ը Իսթիգրազը մէսէլէսինտէ, Մ. Ռուվիէնին թէվասսութիւլէ պիր իթիլաֆ ագտ օլունմուշ տըր։ Պու իթիլաֆ մուճիպինճէ, Ինգլիզ Իսթիգրազը գարշըլըգ կէօսթէրիլէճէկ օլան Իսթանպոլ վիլայէթի կէօմրիւքլէր վարիտաթը, Օսմանլը պանգասընա էմանէթ պըրագըլաճագ տըր։

Փարիզ, 8 ակոստ.— Հագգը բաշա, Իսթիգրազա գարշըլըգ օլարագ կէօսթէրիլէն Իսթանպոլ կէօմրիւքլէրի վարիտաթընըն Օսմանլը պանգասընա թէսլիմինտէ պիր պէյիս կէօրիւլմէմէճէկինի պէեան իթմիշ, վէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի, պու թէքլիֆնամէյը քապուլ կէօրմիւշ օլտըղընտան, խարիճիյէ նէզարէթի՝ Օսմանլը իսթիգրազը թահվիլաթընըն Փարիզ պօրսասընա գայտուլունէ պէեանը մուվաֆագաթ իտէճէք տիր։

Փարիզ, 8 ակոստ.— Պազը ղազէթալար, էյէր Օսմանլը իսթիգրազը թահվիլաթընըն Փարիզտէ ըլըրաճընա մուսաատէ իտիլմէզ իսէ, Ֆրանսըզ էրպապը սէնայիյի նամընա պազը մէնֆաաթլար թէէմին իտիլմէսինի հիւքիւմէթտէն թալէպաթա տէվամ վէ իսրար իտիյօրլար։

Փարիզ, 8 ակոստ.— Պօրսա հէյէթի տիյօր քի, եէնի իսթիգրազըն Պօրսատա բէսմէն գայտուլունէ տաիր ագտ օլունան իթիլաֆ, գաթի տա իտիլտիկի հալտէ, հիւքիւմէթը Օսմանիյէ իքի միլեօն լիրա ավանս վէրիլէճէք տիր։ Մէզքիւր իսթիգրազըն թահվիլաթը կէլէճէք հօկտ.ին իքինճի 15ինտէ իւրաճ իտիլէճէք տիր։

Փարիզ.— Պօրսատա տէվէրան իտէն րիվայէթէ կէօրէ, իսթիգրազա տաիր Հագգը բաշա իլէ Մ. Պրիան պէյնինտէ ճէրէեան իտէն միւզաքէրաթ, Ֆրանսա հիւքիւմէթինին թալէպլէրի մուճիպինճէ թէսվիյէ օլունմըշ տըր։ Համթա թէէմին իտիլտիկինէ նէզարէն, իսթիգրազըն միգտարը արթըրըլմըշ վէ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ՝ Ֆրանսըզ էրպապը սէնայիյինէ մուհիմ սիփարիշլէրտէ պուլունմայը թէահիւտ իթմիշ տիր։ Պու խապէր՝ Օսմանլը սէհամը ֆիաթընա թէէսիր իթմէքլէ, սէհամը մէզքիւրէ Պօրսատա եւքսէլմիշ տիր։

Փարիզ — Սատրազամ Հագգը բաշա՝ մալիյէ նազըրը Մ. Գօշըրիյի զիեարէթ իթմիշ վէ ուզուն միւտտէթ գալէթ սամիմի սուրէթտէ կէօրիւշմիւշլէր տիր։

Ռօմա.— Փարիզտէն պաթէլէկրաֆ իշար իտիլտիկինէ կէօրէ, Օսմանլը իսթիգրազը պաշա չըգմըշ վէ պիլճիւմլէ չարէլէր թէսվիյէ օլունմըշ տըր։ Պու վէսիլէ իլէ Իթալի ղազէթասը, Թիւրքիա թարաֆընտան Ֆրանսըզ ինշաաթը պահրիյէ տէսթկեահլարընա մուհիմ սիփարիշաթ վուգու պուլաճաղընը թէէմին իտիյօր։

*** «Թանին», պու կիւնքի նիւսխասընտէ, «Իսթիգրազ միւզաքէրաթընըն նէ նէթիճէ վէրէճէղընը պիլմէյիզ։ Ֆագաթ մուհագգագ սուրէթտէ պիլտիկիմիզ պիր շէյ վար իսէ, Թիւրքիա նամընա հիչ քիմսէնին սիփարիշ վաղը վէրմէկէ մէճպուր օլմատըղը տըր։ Կէնճ-Թիւրքիա հիւքիւմէթի, պէօյլէ մուխիլլի հայսիյէթ շէրայիթլէ հիչ պիր զէման իսթիգրազ ագտ իթմէյէճէք տիր» տէմիշ տիր։

ՌՈՒՄ ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՍԻ

Չարշէնպիհ կիւնիւ պաթրիգխանէնին իքի մէճլիսի, Ֆէվգէլատէ սուրէթտէ վէ պաթրիգ էֆ.նին թահթը րիեասէթինտէ իճթիմա իթմիշ տիր։ Պաշլըճա միւզաքէրաթ՝ Մէճլիսի միլլինին սուրէթը իճթիմաը հագգընտա ճէրէեան իթմիշ. պաթրիգխանէնին հարաքէթինի պէտխահանէ ատտ իտէն պազը ղազէթալարըն թէճավիւզլարընը թէքզիպէն, պիր պէեաննամէ րէսմի նէշրի գարարկիր օլմըշ տըր։ Պատէհու Մէճլիսի միլլինին քիւշատընտա պաթրիգ էֆ. թարաֆընտան իրատ օլունաճագ նութգը թանզիմ իթմէք իւզրէ, Միտիլլի վէ Սիսամ մէթրոփոլիթլէրիյլէ Ս. Գազանովա վէ Ա. Եօաննիտէս էֆ.լէրտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն թէշքիլ գըլընմըշ տըր։

— Եազտըղըմըզ վէճհիլէ, մէճլիսին եէվմի իճթիմաը՝ կէլէճէք չարշէնպիհ կիւնիւ օլմասը գարարլաշտըրըլմըշ տըր։

*** Ռում պաթրիգխանէսինտէն ղազէթալարա թէպլիղ օլունան պէեաննամէյի րէսմի տիր։

«Իքի հէյէթ, պու կիւն, պաթրիգ էֆ. հազրէթլէրինին թահթը րիեասէթինտէ իճթիմա իտէրէք, ուսուլը գաւանիյէ վէ Գանունը էսասինին մաատտէի մախսուսէսինէ թէվֆիգէն իճթիմայէ տավէթ իտիլէն Մէճլիսի միլլինին մուամէլաթընա տաիր գօմիսիօնը մախսուս թարաֆընտան թանզիմ իտիլէն բրոկրամը, միւզաքէրէտէն սօնրա գապուլ իթմիշլէր տիր։

«Մէրի օլան գավանինինի րուհընա կէօրէ թանզիմ իտիլմիշ օլան իշպու բրոկրամ մուճիպինճէ, Միլլէթ մէճլիսինին մուամէլաթը, պաթրիգխանէ իլէ հիւքիւմէթը մէշրութա արասընտաքի միւնասէպաթըն իքի ճիհէտէն պէրի ալտըղը րէնկի մէտգիգաթըն, վէ մէվճուտ իմթիյազաթըն պիր սուրէթը ատիլանէ վէ գանունիյէտէ մէտավիյէսիլէ, իլէրուտէ պաշգա իմթիյազ գուհուրինէ մէյտան վէրիլմէմէք իչին, հիւքիւմէթ իլէ իմթիյազ չարէլէրինի թայինինտէն իպարէթ պուլունաճագ տըր։

«Թապիի տիր քի, Մէճլիսի միլլինին միւզաքէրաթը՝ գանունլարը թէմամիյլէ թէվֆիգ սուրէթտէ վէ Միլլէթ իլէ Միլլէթին՝ հիւքիւմէթը մէշրութայէ գարշը վէզայիֆ վէ հուգուգը թաայինինտէ ճէրէեան իտէճէք տիր։ Զաթէն պաթրիգխանէ՝ հուգուգ վէ վէզայիֆի մէզքիւրէ հագգընտա իճապ իտէն թէշէպպիւսաթը րէսմիյէյի իճրատէն պիր ան խալի գալմամըշ տըր։»

*** Ռում պաթրիգխանէսինին ագտ իթմէք իստէտիկի Մէճլիսի միլլինին ագտընա մուսաատէ իտիլմէմէսի, վէ հիւքիւմէթին էմիրլէրինի տինլէմէյէրէք, մէճլիսէ կիտէճէք ազալարա նէ եօլտա մուամէլէ օլունաճաղը հագգընտա Ատլիէ նէզարէթինտէն Տախիլիյէ նազըրըն՝ Թէգրիրէ՝ էմիրլէյէթի ումումիյէ միւտիրլիյէթինէ թէպլիղ օլունարագ, իճրաաթա պաշլանմամագ իւզրէ էմր վէրիլտիկինի «Թանին» եազըյօր։

*** Տիւն Ատլիէ վէ Մէզահիպ նէզարէթինտէն Ռում պաթրիգինէ եազըլան պիր թէզքէրէտէ, պիր րուխսաթ ագտընա պաթրիգխանէճէ գարար վէրիլէն վէ օնումիւզտէքի չարշէնպիհ կիւնիւ թօփլանաճագ օլան Մէճլիսի միլլինին իճթիմաը՝ գավանինի տէվլէթէ վէ թալիմաթը ուսաատգամա մուխալիֆ օլտըղը, վէ պու խուսուսէն պիր թագըմ ույղունսըզլըգլար զուհուրի մէլհուզ պուլընտըղը ճիհէթլէ, պունըն ագտը՝ Գանունը Ճէզայըն պազը մէվատընըն թաթպիգինի իճապ իթտիրէճէկի պիլտիրիլմիշ տիր։— Պու խուսուստա թաաթիլի էֆքեար իթմէք իւզրէ, պաթրիգխանէ մէճլիսլէրինին պու կիւն թօփլանմասը մէմուլ տըր։

*** Բաթրիգ էֆ.նին չարշ. կիւնիւ, իքի հէյէթին իճթիմաընտա իրատ իլէտիկի պիր նութգընտա, «Համիտ տէվրի սաւա խաճըըը իտի, տահա էյի իտի» կիպի սէօզլէր սէօյլէմիշ օլտըղընտան, պու սէօզլէր՝ բէք զիեատէ սուի թէէսիր իթմիշ տիր։ Թիւրքճէ ղազէթալար՝ պու սէօզլէրի շիտտէթլէ թէնգիտ իտիյօրլար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւն, Վարչական ժողով, Կ-Բաթրիգ էֆ.ին թահթը րիեասէթինտէ իճթիմա իթմիշ վէ միւզաքէրաթ կէճէ սաաթ եարըմա գատար տէվամ իյլէմիշ տիր։ Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, պու իճթիմաըտէ, կէչէն սօն իքի իճթիմաըն ղայիթը օգունմըշ, վէ պազը թաալիմաթը վէ եազըլմըշ օլան ֆըգրալարըն իլավէսիյլէ թաստիգ օլունմըշ տըր։ Պատէհու բուղնամէյէ կէչիլէրէք, Պալաթա Փրկիչ քիլիսէսի Թաղ. Խորհուրդը թարաֆընտան, մէզքիւր քիլիսէ տաիրէլէրինի իշղալ իթմիշ օլան պազը թաշրալը միլլէթտաշլարըմըզըն օրատան չըգարըլմասընը, վէ Վիչէն էֆ. Գըլճեանըն պազը էշեասընը վազ իլէ իշղալ իթտիկի պիր գաչ օտանըն թախլիյէ իթտիրիլմէսինի վէ քիլիսէնին միւհթաճ օլտըղը պազը թամիրաթա գուլլանըլմագ իւզրէ, Կաթողիկոսարանըտան ալաճագը օլտըղը 400 լիրատան հիչ օլմազսա 150 լիրասընըն թէէտիյէ իտիլմէսինի միւպէյին կէօնտէրիլմիշ օլան պիր թագրիրաթ օգունմըշ, վէ պիր միւտտէթ միւզաքէրէտէն սօնրա, Թաշրալը միլլէթտաշլարըմըզըն, նիհայէթսիզ սուրէթտէ քիլիսէ տաիրէլէրինը իշղալ իթմէլէրի ճայիզ օլամայաճաղընտան, վէ Վիչէն էֆ. Գըլճեանըն մէզքիւր տաիրէրը պու սուրէթլէ իշղալ իթմէսինէ աթըլգ խիթամ վէրիլմէսի լազըմ կէլտիկինտէն, մէզքիւր տաիրէլէրին հօպըլա թախլիյէ իթտիրիլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ, վէ թաամիրաթ իչին թալէպ օլունան պէշէյէ կէլինճէ, Կ-Բաթրիգ էֆ.՝ չիմտիլիք օ միգտար պարայը վէրէմէյէճէկինի պէեան իլէմիշ, լաքին պէք էլզէմ օլան սարֆիեաթ իչին, հիչ օլմազսա 25 լիրա միգտարը պիր բարա իթէնիլաիկինտէ, պունըն իճապընա պագըլմայը վաատ իթմիշ տիր։ Պու մէթալիպի արզ իթմէք իչին, քիլիսէ Մնծ-Ժողովըրդապետ Ռափայէլ Վ. Իգճէքճեան իլէ Թաղ. Խորհուրդ ազասընտան Պօղօս էֆ. Ալան մէճլիսէ կէլմիշլէր տիր։ — Պատէհու Տր. Մխիթարեան էֆ.նին պիր մէքթուպ մէվզու պահս օլմըշ տըր։ Պու մէքթուպ չու տըր քի, Տր. Մխիթարեան էֆ., Ս. Յակոբ խասթախանէսինտէ թէպապէթլէ պուլունտըղը հալտէ, մաահա թասարրուֆա րիայէթէն չըգարըլտըղըտան սօնրա, Ուսումնական Խորհուրդ ազալըղընա թայինի իտիլմիշ. Ֆագաթ Մխիթարեան էֆ.՝ խասթախանէտէն չըգարըլմասը՝ թասարրուֆ իչին օլմատըղընը վէ պունըն տա քէնտիսինէ հագգարլըգ վազը օլտուղընը իսպաթ իտէրէք, Ուսումնական Խորհուրդ ազալըղընտան տախի չէքիլտիկինտէն, մէսէլէ մէճլիսէ լէհ վէ ալէյհտէ խայլի միւնագաշայը մուճիպ օլմուշ, վէ նիհայէթ Ս. Յակոբ Հոգաբարձութիւնը թարաֆընտան Մխիթարեան էֆ.յէ լազըմ կէլէն իգրամիյէնին վէրիլմէսիյլէ մէսէլէնին հիւսնի թէսվիյէ իտիլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ տըր։— Միւթէագըպէն Ս. Յակոբ խասթախանէսինին միւթէրաքքիմ վէրկիլէրի մատտէսինտէն պահս օլունմըշ, վէ էվվէլճէ վէրիլմիշ ֆագաթ իճրա օլունմամըշ օլան գարարա նազարան պիրի՝ ֆագիրխանէ իւզէրինէ գօնմուշ օլան վէրկինին գալտըրըլմասը վէ տիկէրի՝ քիլիսէ վէ խասթախանէ կիպի միւէսսէսաթտան պուլունտէ 10 սէնէտէ, թաշրալարտա էմսալի օլտուղը վէճհիլէ պինաէն 5 վէրկի ալընմասը իչին, պաթրիգխանէ ճանիպինտէն հիւքիւմէթէ իքի թագրիր խազըրլամասը թէէքիտ իտիլմիշ, վէ պու գարարա միւզահէրէթ վէրիլմիշ տիր։

*** Պուլկար էկզարգը Եօսիֆ էֆ., կէչէն սալը կիւնիւ Կաթողիկոսարանա կէլէրէք, Կ-Բաթրիգ էֆ.յի զիեարէթլէ պիր միւտտէթ միւլագաթ իթմիշլէր տիր։ Էկզարգ էֆ. հագգընտա պու սըրատա իհթիրամաթը լաեըգէ կէօսթէրիլմիշ, վէ միւլագաթ, ահվալը հազըրէ իւզէրինէ բէք սամիմանէ սուրէթտէ ճէրէեան իյլէմիշ տիր։

*** Կէչէն կիւն Պուլկար էկզարգը էֆ.նին՝ Էրմէնի պաթրիկի Դուրեան Սրբազանը զիեարէթինտէ, հիւքիւմէթը Օսմանիյէ գարշըսընտա իճրա իտիլէճէք միլլէթճէ թէշէպպիւսաթտա, պաթրիգխանէլէրին միւշթէրէքէն հարէքէթ իթմէլէրինէ տաիր պազը միւքեալէմաթ ճէրէեան իթտիկինի րումճա ղազէթալար եազըյօրլար իսէ տէ, Էրմէնիճէ ղազէթալար՝ պու հավատիսի թէքզիպէն, միւլագաթըն սըրֆ նէզաքէթ տաիրէսինտէ ճէրէեան իթտիկ, բօլիթիգատան ասլա պահս օլունմատըղընը պէեան իտիյօրլար։ Նէօլօղօս ղազէթասը՝ Էրմէնի պաթրիկինին՝ պիր Շիգամաթիւ էկզարգըյա պէօյլէ պիր իթիլաֆ բէյան իթմիշ օլմամասընտան տօլայը տա ալընմըշ կիպի կէօրիւնիւեօր։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Ինկիլթէրրա տախիլիյէ նազըրը Լօրտ Ջըրչըլըն րաքիպ օլտըղը վէ Մալթալի ճիվարընտա գումա օթուրտըղը պու կիւն սօն սահիֆէմիզտէ եազտըղըմըզ վաբօր գուրթարըլմըշ տըր։ Լօրտ Ջըրչըլ՝ բազար իրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզէ վասըլ օլաճագ տըր։

1299 վէ 1300 սէնէլէրի ղայրը միւսլիմ էֆրատը՝ պու սէնէնին մայիսընտէն պէրի իւֆար խըտմէթ իթմէքտէ օլտուգլարը ճիհէթլէ, էօնիւմիւզտէքի ակոստ.ըն նիհայէթինտէ սալը վէրիլէճէք, իքինճի սընըֆ իհթիյաթա կէչէճէքլէր վէ 26 հաչընը իգմալ իթմիշ օլան Միւսլիմանլար կիպի մուամէլէ կէօրէճէքլէր տիր։ 1304 թէրթիպի (22 եաշընը իգմալ իթմիշ օլանլար) էֆրատ հագգընտա նէ մուամէլէ եափըլաճաղը հէնիւզ մալիւմ տէյիլ տիր։

Պուլկար սէֆիրի, էվվէլքի կիւն Պապը Ալիտէ, խարիճիյէ նազըրը իլէ Մաքէտօնիա ֆիրարիլէրի հագգընտա պազը միւզաքէրաթտա պուլունմըշ տըր։

Պունտան պէօյլէ տախիլէ կէօնտէրիլէճէք մէքթուպլարըն ատրէսլէրի, մէմլէքէթին րէսմի լիսանը օլան Թիւրքճէ եազըլմասը, վէ Թիւրքճէտէն մաատա, խաթէնիրտիկի հալտէ տիկէր լիսանլարտա տա եազըլապիլէճէկի՝ Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ իտարէսի ումումիյէսի թարաֆընտան իլան իտիլմիշ տիր։

Պապը Ալիյէ կէլէն մալիւմաթա բէամէն, Պուլկարիստանըն հուտուտը Օսմանիյէտէ մէթարիսի հարպիյէ իճրա իթտիկինին վէ տօքեր իւզէրինտէ զապթիյէլէրինին րին սըրֆ ույտուրմաճա պուլունմատըղը պիլտիրիլմիշ տիր։

Սուլթան Մէհմէտ Խանը Խամիս իլէ Պուլկար գրալը արասընտա, մանօվրալար էսնասընտա, Էտիրնէ ճիվարընտա հուսուսի իճրաի միւլագաթ իչին մուխապէրաթ վէ միւզաքէրէ ճէրէեան իթմէքտէ օլտուղընա տաիր պիր Պուլկար ղազէթասընըն նէշրիյաթը հաւատիսի թէքզիպ օլունուեօր։

Զաթը հազրէթը Բատիշահիյէ բէսէրի նամընա արզը չիւքրան իթմէք իւզրէ, Գարատաղ վէլիյի ահտը բրէնս Տանիլօնըն, զիվէճէսի իլէ պիրլիքտէ Իսթանպոլը զիեարէթ իտէճէկի՝ Գարատաղ հիւքիւմէթի թարաֆընտան Պապը Ալիյէ րէսմէն պիլտիրիլմիշ տիր։

Բարիզտէն պա թէլէկրաֆ իշար օլունտըղընա կէօրէ, Զաթը հազրէթը Բատիշահինին կէլէճէք սէնէ զարփընտա Եվրօպայա պիր սէյահաթ իճրա իտէճէկի շայիասը եէնիտէն տէվէրան իթմէյէ պաշլամըշ տըր։ Զաթը Շահանէ՝ Իզվիչէրիտէ պիր միւտտէթ գալտըգտան սօնրա, Բարիզ, Լօնտրա, Պէրլին վէ Վիէննայա կիտէճէք տիր։

Ռուսիա նամ ղազէթա՝ «Գարատէնիզ ֆիլօսընըն իսթիխտամը» սէրլէվհասըյլա եազտըղը պիր մագալէտէ, Գարատէնիզ ֆիլօսը հարպ սէֆինէլէրինին թէգմիլ թէսլիհաթը վէ զըրհլըլարընըն թէճտիտի իլէ Սէվասթօբօլ վէ Նիգօլայէֆ ինշաաթը պահրիյէ տէսթկեահլարընըն էհէմմիյէթի ինշասը, վէ Գարատէնիզ ֆիլօսընըն սօն սիսթէմ զըրհլըլարըլա թագվիյէսի իչին գարարլաշտըրըլան պլանըն մէվգիի իճրայէ գօնմասը խուսուսընտա իճապ իտէն թէշէպպիւսաթըն մէճլիսի վիւքէլայա թէքլիֆ՝ Պահրիյէ նէզարէթինին մէճպուրի իւլ իճրա վազիֆէլէրի օլտուղընը պէեան իտիյօր։

Ֆրանսանըն Լօնտրա սէֆիրի վէ սապըգ Իսթանպոլ սէֆիրի Մ. Բօլ Գամպօն, եազտըղըմըզ վէճհիլէ, չարշէնպիհ կիւնիւ չէհրիմիզէ վասըլ օլմուշ տըր։ Մ. Գամպօն՝ տօսթու պուլունան Ֆրանսանըն Տէրսաատէթ սէֆիրի Մ. Պօմբար 15 կիւն գատար միւսաֆիր օլաճագ տըր։ Միւշարիլէյհ՝ խարիճիյէ նազըրը բաշայը վէ Իսթանպոլտան կիտէճէկի վագթա գատար սատրազամ բաշա չէհրիմիզէ ավտէթ իյլէտիկի թագտիրտէ սատրը միւշարիլէյհի տախի զիեարէթ իտէճէք տիր։ — Միւշարիլէյհին պիրատէրի օլուպ, Ֆրանսանըն Պէրլին սէֆիրի պուլունան Մ. Ժիւլ Գամպօն տախի զիվէճէսիյլէ պիրլիքտէ պիր գաչ կիւնէ գատար չէհրիմիզէ մուվասալէթ իտէճէքլէր, վէ 15 կիւն Թարաբիյատա Ֆրանսա սէֆարէթխանէսինտէ միւսաֆիրէթէն իգամէթ իթթիքտէն սօնրա, իքի պիրատէրլէր մահալլի մէմուրիյէթլէրինէ ավտէթ իյլէյէճէքլէր տիր։

Պունտան պէօյլէ չէհրիմիզտէ եանկըն զուհուրունտա, գուլէլէրտէն թէլէֆօն իլէ իտարէյի ումումիյէ խապէր վէ օրատան ումում բօլիս մէրքէզլէրիյլէ իթֆաիյէ պէօլիւքլէրինէ վէ մահալլէ պէքճիլէրինէ խապէր վէրիլէճէկինտէն վէ պէքճիլէր թարաֆընտան էվվէլքի կիպի իլան օլընաճաղընտան, չու հալէ կէօրէ լիւզումլարը գալմայան քէօշքլէր լաղվ իտիլմիշ տիր։

Պիր զէմանտան պէրու չէհրիմիզտէ օնտան օն տէօրթ եաշընա գատար չօճուգլարըն ղայիպ օլմասը սըգլաշտըղընը, վէ պիր այ իչինտէ 4 չօճուղըն ղայիպ օլտուղընը «Ժէօն-Թիւրք» եազըյօր։

Էվվէլքի ագշամ իւզէրի հարպիէ, խարիճիէ վէ մալիէ նազըրլարը Պապը Ալիյէ կիտէրէք, տախիլիէ նազըրը իլէ պապը մուհիմ մէսէլէլէր հագգընտա իճրաի միւզաքէրէ իթմիշլէր տիր։

Իթալիաճէֆիրինին ուզրամըը չայեանը դիքգաթ հատիսէյի եազմըշ իտիք։ Ջարչէնպէհ կիւնիւ էմնիյէթը ումումիյէ միւտիրի իլէ Պէյօղլը միւթէսարրըֆը վէ Իսթանպոլ վէ Պէյօղլը բօլիս միւտիրլէրի Պէյօղլու միւթէսարրըֆլըղը տայիրէսինտէ իճթիմա իտէրէք, ինճապ իտէն թահգըգաթը ըճամիէյի իճրա իյլէմիշ, վէ զավալը ճէլպ իտէրէք, իֆատէսինի ալմըշլար տըր։ Արապաճըընըն տա իֆատէսի ալընմըշ, վէ պապը չահիտլէր տինլէնմիշ տիր։ Իթալիա սէֆարէթի պաշ թէրճէմանը Մ. Շապէր, չարշէնպէհ կիւնիւ պու խուսուստա հագգընտա Պէյօղլը միւթէսարրըֆը պէյ իլէ կէօրիւշմիւշ տիւր։ «Լա Թիւրքի»նին պիր մուհարրիրի Պէյօղլը միւթէսարրըֆը իլէ միւլագաթ իթմիշ, վէ միւթէսարրըֆ պէյ էսնաի հատիսէտէ օրթայը վաքէալարը վէրէնլէրին մէմուրիյէթլէրինտէն թարտ օլընմըշ սապըգ Եըլտըզ մէմուրլարը օլտըղընը, վէ պու հատիսէնին «բէաքսիոն» իչի օլտասը մաղնունն իտուկինի պէեան իյլէմիշ տիր։

Ինչպու հատիսէ հագգընտա Պէյօղլը միւթէսարրըֆլըղընտա իճրա գըլընան թահգըգաթ իքմալ օլունարագ, իչ էմնիյէթը ումումիյէ միւտիրիյէթինէ հէվալէ օլընմըշ տըր։

Ռոմա, 7 սէպտ.— Իթալիա մէհաֆիլի սիեասիյէսի, Իսթանպոլ Իթալիա սէֆիրինին արապա հատիսէսինտէն տօլայը հիւքիւմէթը Օսմանիէնին թութտըղը մէսլէքի թագտիր իտիեօրլար. ֆագաթ ղազէթալար պու վագըայա բօլիթիգաճա մուհիմ պիր չէքլ վէրիեօրլար։ Պուհունըլա պէրապէր հիւքիւմէթը Օսմանիէնին, պու իշտէ մէսուլ օլանլարը քէմալը չիտտէթլէ ճէզալանտըրաճաղընա պէքլէնիեօր։

Ռոմա, 6 սէպտ.— Օսմանլը սէֆիրի, Իսթանպօլտա Իթալիա սէֆիրինէ վագը օլան հատիսէտէն տօլայը հիւքիւմէթը մէթպուասընըն թէէսսիւֆիւնիւ խարիճիյէ նազըրընա պէեան իյլէմիշ տիր։

Թիւրքիա միլլի պանգասը թարաֆընտան Յաղնէի մալիէյէ ավանս թարիգիյլէ 500,000 լիրա վէրիլմիշ տիր։

Սատրազամ բաշա Բարիզտէ Իթալիա սէֆիրինի զիեարէթ վէ չէհիր ճիվարընտա օթօմօպիլ իլէ պիր թէնէզզիւհ իճրա իթմիշլէր տիր։—Թրիպօլիտա նամ Իթալիա ղազէթասը, պու միւնասիպէթլէ եազտըղը պիր ֆըգրատա, սատրազամ բաշանըն պու զիեարէթի էքի հիւքիւմէթ արասընտա մէվճուտ միւնասէպաթըն սամիմիյէթինէ տէլալէթ իթտիկինի սէօյլէմէքտէ տիր։

Մալիէ նէզարէթի միւշավիրի Մ. Լօրան, Ֆրանսա բէնքի վիւքէլասը Մ. Պրիան իլէ պիր միւլագաթընտա, Օսմանլը մալիէ միւշավիրլիկի վազիֆէսինտէն չէքիլմէք ֆիքրինտէ օլտուղընը պէեան իթմիշ տիր։ Պուհունըլա պէրապէր միւմաիլէյհ, Իսթանպօլա կիտէճէկինի տէ իլավէ իթմէքտէ տիր։

Թիւրքիանըն սոքէրինի հալը սէֆէրէ գօյմագ տա օլտըղը չայիալարը բիազսա սուրի թէէսսիր իթտիկի Վիէննատան իչար օլունուեօր։ Իթալիա թէլէկրաֆ չիրքէթի Օսմանլը գուվվէյի ճէսիմէյի սօքէրիյէսինին թօպլանմասը, եալընըզ Թիւրքիանըն հազըր օլտըղընը Եունանիսթանա կէօսթէրմէք մագսատինտէն իպարէթ պուլընտըղընը պիլտիրիեօր։

Հիւքիւմէթը Օսմանիէնին Մաքէտոնիա միւլթէճիլէրինի գապուլ իթմէք իսթէմէտիկի կէչէն կիւն Սօֆիատա չուեու պուլմըշ, վէ հիւքիւմէթը Օսմանիէ ալէյհինտէ բրօթէսթօ իթմէք իւզրէ, Բուսճուգտա, միւլթէճիլէր լէհինտէ պիր միթինկ ագտ օլընմըշ տըր։ Տնէվնիք ղազէթասը, Մաքէտոնիա միւլթէճիլէրինին մէմլէքէթլէրինէ ավտէթի իչին Թիւրքիա իլէ Պուլկարիսթան պէյնինտէ ագտ օլընան մուգավէլէնամէն պահսլա, Պուլկար հիւքիւմէթինին, Պապը Ալինին բօլիթիգասը տուզաղընա տիւշմիւշ կիւնիւ եազըեօր։

Շէհրիմիզտէ թրամվայ արապալարընըն էլէքթրիք վասըթասըյլա իշլէտիլմէսի իչին, Նաֆիա նէզարէթի իլէ Թրամվայ չիրքէթի պէյնինտէ պիր իթթիլաֆնամէ ագտ օլընտըղընտան, իչպու գարարըն էվրագը լազըմէսի Մէճլիսի վիւքէլանըն թաստիգինէ արզ օլունմագ իւզրէ սատարէթէ թագտիմ տիր։— Շու հալտա իսէ աճապա գաչ սէնէ տէհա իշիտիլմիշ վէ եազըլմըշ տըր։ Պագալըմ իճրասը նէ վագըթ կէօրիւլէճէք տիր։

Շէհրիմիզին էլէքթրիքլէ թէնվիրի իմթիեազը հագգընտա բազար իրթէսի կիւնիւ Նաֆիա նէզարէթի պիր գարար վէրէճէք տիր։

Իսթանպոլ մէպուսը վէ Թանին ղազէթասը սահիպ վէ սէր մուհարրիրի Հիւսէյին Ճահիտ պէյէ զարը, Իսմայիլ Ֆազըլ պէյին, Ալի Նէճաթի էֆէնտին, մէպուս Լութֆի Ֆիքրի պէյին վէ Մէհէմմէտ Շիւքրի էֆէնտին այրը այրը աչտըգլարը տավալարտա աէրմիեան օլընան տէվալ, միւճազաթը գանունիէյի իճապ իթտիրէճէք մահիյէթտէ օլմատըղընտան, միւտտէիլէյհին ալէյհտ մէսուլիյէթինէ մահքէմէճէ միւթթէֆիգըն գարար վէրիլմիշ տիր։

Ինկիլթէրրա տախիլիյէ նազըրը Լօրտ Ջըրչըլ, պիր Ինկիլիզ մէպուսը վէ Թայմզ ղազէթասընըն պիր մուհարրիրի իլէ պիրլիքտէ չէհրիմիզէ կէլմէք իւզրէ քէնտի վաբորը մախսուսըյլա Իզմիրտէն հարէքէթ իթմիշ օլտըղը հալտէ, Միտիլլի ճիվարընտա վաբօր գումա օթուրմըշ տըր։ Տէրհալ Միտիլլի միւթէսարրըֆը, գազայը խապէր ալտըղընտա, իճապ իտէն մուավէնէթի թէրթիպ իթմիշ, վէ ըրմօրքեօր վաբօրլար եարտըմա էսէլթիշմիշ տիր։ Վաբօրըն խիւզուրիւլիւփ խիւզուրիւլէմէտիկինէ տաիր հէնուզ պիր խապէր ալընամամըշ տըր։

Տնէվնիք նամ Պուլկար ղազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, չէթէ րէյիսի Թոտոր Ալէքսանտրօֆ, ավէնէսիյլէ պիրլիքտէ, կէճէլէյին Գօչանանըն Եանիտա գարիյէսինէ հիւճում իտէրէք, քէօյլիւ եագմըշլար, էհալիսինին էշքէրիսինի գաթլ իթմիշ վէ պատէհու տավլարա ֆիրար իյլէմիշլէր տիր։ Մէզքիւր ղազէթա, պունըն Թիւրքլէր թարաֆընտան Պուլկար քէօյլիւլէրինէ գարշը իճրա իտիլէն մէզալիմ վէ թազատիեաթըն իւք ինթիգամը օլտըղընը պէեան իթմէքտէ տիր։

Ինկիլթէրրա սէֆիրի կէչէն կիւն սատարէ էսպագ Բեամիլ բաշանըն զօնագընը զիեարէթլէ, միւշարիլէյհի զիեարէթ իթմիշ տիր։

Շէհիր էմանէթինտէ թէչքիլ օլընան Սըհհիյէ գօմիսիօնը չարշէնպէհ կիւնիւ իճթիմա իթմիշ վէ աթլաքի գարարլարը վէրմիշ տիր։ Թօբհանէ ճիվարընտա Պումպարաճը եօգուշընտա նէզարէթ ալթընտա ալընան Թանաշ նամ չախսըն խանէսինէ գոնուլան գօրտօնըն գալտըրըլմասը, ֆագաթ խանէ իչինտէ ֆէննէն թաթհիրաթը միւքէմմէլէ իճրասը իլէ մէվճուտ պիլճիւմլէ էչեանըն «էթիւվ»տէն կէչիրիլմէսի, վէ խանէ իչինտէ պուլընան քիմսէնին տահա 5 կիւն նէզարէթը թըպպիյէ ալթընտա պուլընտըրըլմասը, վէ թաթհիրի գապիլ օլմաեան էչեանըն եագըլմասը, Տէրգօս կէօլիւ վէ պէնտլէր ճիվարընտա սըհհիյէճէ տիգգաթ օլընմասը, վէ չու արալըգ պէնտլէրէ վէ ճիվարընտա քիմսէնին էյլէնճէ իչին կիթմէսինէ միւսաատէ իտիլմէմէսի, սիւբրիւնթիլէրին Ախըր-գաբու վէ Զաթլաար-գաբու աչըգլարընտա տէօքիւլմէսիւ, Այիսթէֆանոս աչըգլարընտա տէնիզին աղընթըլը մահալլէրինէ տէօքիւլիւլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ, վէ պու գարարլար Լիման աաիրէսիյլէ այրը օլտըղը տէվայիրի պէլէտիէյէ թէպլիղ իտիլմիշ տիր։

Կէչէն բազար իրթէսի կիւնիւ Գալաթատա վէ Թօբհանէ ճիվարընտա կէօրիւլիւպ, գօլէրա օլտըղընտա չիւպհէ իտիլէն իքի վուգուաթըն տօլայը պու կիւնէ գատար իճրա օլընան թէտգիգաթը թըպպիյէ վէ պագթէրիօլօժի նէթիճէլէրինտէ, խասթալըղըն գօլէրա օլմատըղը անլաշըլտըղը Շէհիր էմանէթինտէն իլան օլընմըշ տըր։

Խարբութտա գօլէրատան 3 քիշի վէֆաթ իթտիկի մահալլինտէն խապէր վէրիլիեօր։

Էրզրումտան գօլէրանըն տահա ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, օգոստ. 23տէ 1 միւսապ զուհուր իթմիշ իսէ տէ, օ ագշամ գատար պաշգա նէ' միւսապ, նէ' վէֆիեաթ օլմամըշ տըր։— Սօն 24 սաաթտա Գարաքիլիսէ գասապասընտա 1 քիշի միւսապ օլարագ վէֆաթ իթմիշ, վէ էսկիտէն մէվճուտ օլան 2 միւսապըն ահվալը սըհհիյէսի պէք քէմալ պուլընմըշ տըր։— Իլիսու գարիյէսի ճիվարընտա միւսապ վէ վէֆիեաթ օլմամըշ, վէ պու գարիէյէ գօնուլան գօրտօնըն գալտըրըլմասը գարարկիր օլմըշ տըր։ Լաքին Վէլի Պապա նահիյէսինին Հայտէր նամ գարիյէսինտէ 3, Ալիճէկրէնտէ 2, Զիչքէրէքտէ 1 վէ Պաչ-գալէտէ էսկի միւսապլարտան 2 վէֆաթ վուգու պուլմըշ տըր։

Րուսիատան Թիւրքիայա գուրու մէյվէ վէ զօնսէրվ կէթիրիլմէսի, խարիճէ սըհհիյէնին գարարըյլա մէն իտիլմիշ տիր։

Էրզրում, 25 օգոստ.— Տիւն կէճէ գօլէրատան վէֆաթ իտէն պիր քիշիտէն պաշգա 24 սաաթտան պէրի Էրզրումտա միւսապ վէ վէֆաթ եօգ տըր։ Կէօնէթ վէ Խասու գարիյէլէրինին գօրտօնլարը գալտըրըլմըշ տըր։ Կէրէք Եէքթիմազ, կէրէք գազանըն սաիր ճիհէթլէրինտէ խասթալըգ քեամիլէն զայիլ օլմըշ տըր։ Նէֆսի Գարա քիլիսէտէ տիւն վէ պու կիւն 3 միւսապ օլարագ, 1ի վէֆաթ իթմիշ տիր։— Գարանթինա սէպէպիյլէ մէէքիւլաթ ֆիաթը իւսթէ գօյմըշ վէ մուամէլաթը թիճարէիյէ քէսիլմիշ տիր։ Պէչ կիւնտէն պէրի համտ օլսուն գօլէրատան չիւպհէլի պիր միւսապ օլմամըշ տըր։

Բէթրէսպուրկ, 7 սէպտ. Սօն 24 սաաթ զարֆընտա գօլէրատան 49 միւսապ վէ 16 վէֆիեաթ օլմըշ տըր։ Էյլէվմ խասթալարըն միգտարը 639 գատար տըր։— Ռոմա, 7 սէպտ. Սօն 24 սաաթ զարֆընտա Բօյ էեալէթինտէ, գօլէրատան 5 միւսապ վէ 7 վէֆաթ վուգու պուլմըշ տըր։— Նաբօլիտէ պիր միւսապ վուգու պուլտըղը չայիասը թէքզիփ օլունուեօր։ Նաբօլի չէհրինին ահվալը սըհհիյէսի մէմնունն օլունաճագ սուրէթտէ տիր։

Սօֆիա, 7 սէպտ. (Սիմովիթտէն իչար օլունուեօր.)—Պուրաճտա կէլէն պիր Մաճար վաբօրընտա չիւպհէլի պիր միւսապ կէօրիւլմիւշ օլտըղընտան, մէզքիւր վաբօրտա պուլընան եօլճը վէ էմթաանըն գարաեա չըգարըլմասընա մէմուրինի սըհհիյէճէ միւսաատէ իտիլմէմէքտէ տիր։ Պուլկարիսթանա կիթմէք արզուսինտէ պուլընան եօլճըլար Րուսճուգա չըգարագ օրատա գարանթինա պէքլէնէճէքլէր տիր։

Օտէսա, 7 սէպտ.— Պու կիւն չէհրտէ եուսուրճագտան 84 միւսապ զուհուր իթտիկի բէսմէն անլաշըլմըշ տըր։ Իլլէթ ազալմախա եիւզ թութմըշ տըր։

Վիէննա, 8 սէպ.— Պիր պագչէվան գօլէրատան վէֆաթ իթմիշ օլտըղընտան, իճապ իտէն թէտապիրի թէհաֆֆիւզիյէ իթթիխազ օլընմըշ տըր։

Պէյօղլընտա Տր. Անտոնիգօսըն խըտմէթճիսի Բանաեօթի խամինտէ պիր Րում ատլիգանըլըը, ճումա իրթէսի ագշամը պիր չէյ սաթըն ալմագ իւզրէ սօգագա չըգմըշ օլտըղը հալտէ, Ալի էֆ. նամ բօլիս քէնտիսինի Գալաթա սէրայընա կէօթիւրմիւշ, վէ Ուն-գաբանընտա սաքին Փամիլեասը հագգընտա պապը չէյլէր սէօյլէտըգտան սօնրա, Ալի էֆ.' պու ատլիգանըյը բօլիս միւտիրիյէթինէ վէ օրատան Ուն-գաբանընա կէօթիւրմէյէ մէմուր օլմըշ տըր։ Օ կիւնտէն պէրու բօլիս մէմուրը իլէ ատլիգանը ղայպ օլմըշլար տըր։ Շիմտի բօլիս վէ ատլիգանըն քէմալը կիրմի իլէ գապըթա թարաֆընտան արանմագտա տըրլար։

Թավշան քէօյինտէ Նուրի խամինտէ պիրի բէտէրի իլէ գարտաշընը գաթլ իթմիշ տիր։ Գաթիլ գապըլթա թարաֆընտան տութուլմագտա տըր։

Գատըքէօյինտէ Գալամըշ ճատտէսինտէ Տր. Զիւհտի բաշանըն գօնագընտան հարիգ զուհուր իտէրէք, մէզքիւր գօնագ միւնհէտիմ օլմըշ տըր։

Պուլկարիսթանըն Բալէթագօ գարիէսինտէ, էվէլքի 126 եաշընտա Պապա Վազիլիգա խամինտէ պիր Պուլկար քէօյլիւ գատընը եաշամագտա տըր. պու գատըն տիւնեանըն էն եաշլը գատընը տըր։ Մէզպուրէ թէմամիյլէ գուվվէյի հաֆըզասընա մալիք օլուպ, կէօզիւ կէօրիւր, գուլագլարը իչիտիր, վէ կիւնտէ պիր գաչ սաաթ տօլաշըր իմիշ։ Պիւթիւն էօմրիւնիւ չիֆթճիլիքլէ կէչիրմիշ, վէ տահա կէչէնլէրտէ սաբանը էլինտէն պըրագմըշ տըր։ Եալընըզ պիր էրքէք էվլատը օլմըշ տըր քի, պու կիւն 100 եաշընտա եաղըն տըր։

ԳԱՆՁԱՐԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԽՈԽՈՒԹԵԱՆՑ

Հաւաքեց

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ՄԻՍԹՃԵԱՆ

Այս օգտակար գրքոյկը Հայ լեզուի մատենագրութեան պարագլուխներուն համար, կը ծախուի «Մէծմուաի Ախպար» տպարանը և Բիւզանդեան գրավաճառատունը ի Ղալաթիա, ի գին 8 ղրուշի։ 2—4

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Վերջին քանի մը պրակները տպագրութեամբ կ'աւարտի «Լուսինեան բառարան» հսկայ գործը, այս ամսոյ վերջը։ Պոլսոյ և գաւառի հաւաքողք պէտք է փութան լրացնել Ա. և Բ. հատորներէն իրենց պակաս պրակները մինչեւ 1 սեպ., որպէս վերջ գործը կազմուելուն անթիւութ և է պրակի խնդրանք անլսելի կը մնայ, պրակով վաճառումը դադրած ըլլալով։

ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ ԻԼԱՆԸ

100տէ 4 ֆայիզլի Օսմանլը Գօնսօլիտասիօն թահվիլաթընըն 1/14 սէպտեմբեր 1910տա վատէսի հուլուլ իտէճէք 41 Ն.ըը գուբօնլարը իլէ 1/14 օգոստ. քէչիտէսինտէ ամօրթի օլան թահվիլաթըն պէտէլլէրը կէլէճէք 1/14 սէպտ տէն իթիպարէն, բազար կիւնլէրինտէն մաատա ճումա կիւնլէրի ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէյէ գատար վէ սաիր կիւնլէրտէ էօյլէտէն սօնրա սաաթ 10տան 2.30ա գատար Օսմանլը պանգասընըն Գալաթասարայի կիչէլէրինտէն թէսվիյէ օլունաճագ տըր։

Մէզքիւր գուբօնլար վէ ամօրթի թահվիլաթը իլէ մէրպութը նումէրօլը պօրտօլարա մուգապիլ, իթտասընտան 10 կիւն սօնրա Գալաթատա Օսմանլը պանգասը թարաֆընտան թէէտիյէ օլընմագ իւզրէ համիլլէրինէ պիր իլմուխապէր վէրիլէճէք տիր։ 4—2

Տէրսաատէթ, 31 Օգոստ. 1910

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

27 օգոստ. 1910

	Ղչ.	Բր.
Թէվհիտ իտիլմիշ Եահ. ում.	101	09
Րումէլի չըմէնտըֆէրի ֆր.	218	12—
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ.Օ.	4	67—
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	13	65
» » թահվ. ֆր.	495	
Րէժի	17	20
Տէրսաատէթ Րըխթըմ	414	50
Տէրգօզ	324	
Անատօլը չըմէնտըֆէրի գուբ.	15	70
» » թահ.	507	
Բրէտի Ֆօնսիէ էմիսիէն Ա.	319	50
» » » Բ.	270	

ԱԳՋԷՆԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղչ.տան	Ղչ.	Բր.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	107	11
Մէթալիք	99	20
Բօլ	91	20
Ֆրանսըզ ալթունը	87	08
Ինկիլիզ լիրասը	109	38
Գըրմից	50	
Րուպլի քաղըտ	8	61

ԻՍԱՐԷ ԽԱՆԷ

Պէյօղլունտա Թագսիմ ճատտէսինտէ Ն. 65

Սահիպի իմթիեազ վէ
միւտիրի մէսուլի ղազէթա
ՅՈՎՀ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ